

Türkiye, İran ve Pakistan Tarafından İmzalanan Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği Teşkilatı ile İlgili İzmir Andlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu. (1/124)

TC

Başbakanlık

Kanunlar Ve Kararlar Tetkik Dairesi

Başkanlığı

Sayı : 101-234/03202

27.3.1978

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 20.3.1978 tarihinde kararlaştırılan «Türkiye, İran ve Pakistan tarafından imzalanan kalkınma için bölgesel işbirliği teşkilatı ile ilgili İzmir Andlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarısı» ile gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygıyla arz ederim.

Bülent Ecevit

Başbakan

G E R E K Ç E

27 Temmuz 1964'te İstanbul'da toplanan Türkiye, İran ve Pakistan Devlet Başkanları, bölgesel işbirliğinin, barış ve istikrarın korunmasında önemli bir etken olduğunu ve ulusları arasında mevcut tarihi ve kültürel bağların bütün bölgenin ortak çıkarları yolunda daha da kuvvetlendirilmesi gerektiğine inanarak Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği Örgütünün (KİBİ veya RCD) kurulmasına karar vermişlerdir. Örgütün başlıca amaçları, üye ülkeler arasında Ticaret Anlaşmaları imzası, Ticaret Odaları arasında daha sıkı bir işbirliğinin kurulması gibi çeşitli yollarla mal değişiminin serbestleştirilmesi ve artırılması; sanayi alanında ortak amaçlı teşebbüsler kurulması, bölge içinde hava ulaşımı hizmetlerinin geliştirilmesi, deniz ulaşımı alanında sıkı işbirliği olanaklarının araştırılması, üye ülkeler arasında kara ve demiryolu bağlantılarının kurulması ve geliştirilmesi, bölge içi turizmin canlandırılması ve teknik ve kültürel alanlarda yardımlaşma ve işbirliğinin kuvvetlendirilmesidir.

KİBİ'ye yeni bir canlılık kazandırmak ve örgütü dünyada ve bölgemizde hüküm süren yeni koşullara uydurmak amacıyla üye ülkelerin Devlet ve Hükümet Başkanları, Türkiye'nin teşebbüsü sonunda, 21 - 22 Nisan 1976 tarihlerinde İzmir'de toplanmışlardır.

Alışılmış dostluk ve anlayış havası içinde cereyan eden bu Konferansta, üç ülke arasındaki işbirliğinin genişlemesini ve yoğunlaşmasını amaçlayan önemli kararlar alınmıştır.

Bu kararlar gereğince, KİBİ'yi yeni bir hukuki temele oturtabilmek için üç ülke arasında bir Anlaşmanın akdi kararlaştırılmıştır. Ayrıca, üye ülkeler arasında ticaretin geliştirilmesi için bir Serbest Mübadele Bölgesi tesisi için tedbirler alınması ve bir RCD Yatırım ve Kalkınma Bankası kurulması öngörülmüştür.

KİBİ ülkelerinin kalkınma planlarının hazırlanmasında bölgesel işbirliği fikrine yer verilmesi, işbirliğini kolaylaştırmak için yetkili makamları arasındaki temasların sıkılaştırılması, sınai işbirliğini genişletmek

için yeni yöntemlerin geliştirilmesi, ihracat kredileri vasıtasıyla ticaretin inkişafının sağlanması, turizmin teşviki gibi hususlar da Zirve Konferansında kararlaştırılmıştır. Ayrıca, haberleşme ve ulaştırma şebekelerinin geliştirilmesi, bölgesel eğitim müesseselerinin kurulması, bir RCD Bilim Vakfının tesisi gibi tedbirler de öngörülmüş bulunmaktadır.

Son olarak, KİBİ Sekretaryasının gelişen işbirliğini daha etkili bir şekilde yürütebilmesi için bünyesinde gereken değişikliklerin yapılması da derpiş edilmiştir.

En yüksek seviyede alınan bu kararlar, KİBİ üyeleri arasında işbirliğini geliştirmek iradesinin mevcudiyetini bir kere daha kanıtlamıştır. Söz konusu kararların süratle uygulanması ile üç komşu ülke hem ekonomik kalkınmalarını hızlandıracak, hem de aralarındaki geleneksel dostluk bağlarını kuvvetlendirmiş olacaklardır. KİBİ Zirve Konferansının, bölge ülkeleri arasında yeni bir işbirliği döneminin başlangıcı olacağı kuşkusuzdur.

Zirve Konferansında alınan kararlar üzerine hazırlanan metin «İzmir Andlaşması» adı altında 12 Mart 1977'de Tahran'da imzalanmıştır.

«İzmir Andlaşması»nın onaylanması gerek ülkemiz gerek bölgemiz bakımından önem taşımaktadır. Söz konusu Andlaşmanın onaylanarak uygulanması ile KİBİ Örgütü güçlenecek, üç ülke arasındaki işbirliği her alanda gelişecek ve bölgede kalkınmanın daha da hız kazanması mümkün olacaktır.

Dışişleri Komisyonu Raporu

Millet Meclisi
Dışişleri Komisyonu
Esas No. : 1/124
Karar No. : 12

27 . 4 . 1978

Yüksek Başkanlığa

Türkiye, İran ve Pakistan tarafından imzalanan Kalkınma için Bölgesel İşbirliği Teşkilatı ile ilgili İzmir andlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarısı, ilgili Dışişleri Bakanlığı temsilcilerinin de iştiraklarıyla tetkik ve müzakere olundu.

Üye Türkiye, İran ve Pakistan Devlet Başkanları aralarındaki tarihi ve kültürel bağları nazarı itibare olarak bölgedeki barış ve huzuru korumaya matuf bölgesel işbirliğini tahakkuk ettirmek için 21 Temmuz 1964'de İstanbul'da toplanarak «Kalkınma için Bölgesel İşbirliği Teşkilatı»nı (Kibi veya RCD) kurmuşlardır.

Teşkilatın amacı adından da anlaşılacağı gibi üye ülkelerin kalkınmasına katkısı olacak ticaretin gelişmesi, ulaşım imkânlarının artırılması, kültürel bağların daha da kuvvetlendirilmesidir.

Teşkilat bugüne kadar umulan gayeleri tahakkuk ettirememiştir. Örgütü canlandırmak, hukuki strüktürünü tamamlamak düşüncesiyle ülkemizin teşebbüsüyle 21 - 22 Nisan 1976 tarihinde İzmir'de bir toplantı yapılmış ve önemli kararlar alınmıştır.

Örgütü hukuki temele oturtmak için üç ülke arasında bir anlaşmanın akdedilmesi, üye ülkeler arasında ticaretin geliştirilmesi için «Serbest mübadele bölgesinin tesisi, RCD Yatırım ve Kalkınma Bankası kurulması, ulaştırma ve haberleşme hizmetlerinin geliştirilmesi, turizme önem verilmesi kararlaştırılmıştır.

Andlaşmanın 35 ve 36 ncı maddeleri; Örgütün milletlerarası örgütler ve diğer bölgesel topluluklarla yakın işbirliği tesis edebileceğini bölgedeki herhangi bir devletin üye olmak istemi karşısındaki koşulları göstermektedir. Bu maddelerden hareketle bölgede bir ortak - pazar tesisi düşünülmelidir.

İzmir Anlaşması mesut bir teşebbüs olarak bölgeye getireceği refahın yanında sulhun tesisine de katkıları olacaktır.

Gerek tasarının gerekçesine ve gerekse temsilcilerin verdikleri mütemmim malumatı yerinde gören Komisyonumuz tasarının tümünü prensip olarak kabul ettikten sonra maddelerin görüşmesine geçmiştir. Tasarının 1, 2 ve 3 ncü maddeleri uygun görülerek Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir. Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan
Muğla
Zeyyad Mandalinci

Başkanvekili
Urfa
Salih Özcan

Sözcü
Ankara
Necati Gültekin

Kâtip
İzmir
Şinasi Osma

Edirne
M. Yılmaz Mete

Bingöl
H. Celâlettin Ezman
(İmzada bulunamadı.)

Bursa
Cemal Külâhlı

Edirne
Cavittin Yenal
(İmzada bulunamadı.)

Elazığ
Celâl Ertuğ

Erzurum
Gıyasettin Karaca

Kayseri
M. Zeki Okur

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye, İran ve Pakistan Tarafından İmzalanan Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği Teşkilâtı ile İlgili İzmir Andlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Türkiye, İran ve Pakistan tarafından 12 Mart 1977 tarihinde Tahran'da imzalanan Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği Teşkilâtı ile ilgili İzmir Andlaşmasının onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Türkiye, İran ve Pakistan Tarafından İmzalanan Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği Teşkilâtı ile İlgili İzmir Andlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

20 . 3 . 1978

Başbakan <i>B. Ecevit</i>	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı <i>O. Eyüboğlu</i>	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı <i>Prof. Dr. T. Feyzioğlu</i>	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı <i>Dr. F. Sükan</i>
Devlet Bakanı <i>H. Çetin</i>	Devlet Bakanı <i>E. Akova</i>	Devlet Bakanı <i>Dr. L. Doğan</i>	Devlet Bakanı <i>S. Yıldız</i>
Devlet Bakanı <i>A. R. Septioğlu</i>	Devlet Bakanı <i>M. Kılıç</i>	Devlet Bakanı <i>A. Şener</i>	Adalet Bakanı <i>M. Can</i>
Milli Savunma Bakanı <i>H. E. Işık</i>	İçişleri Bakanı <i>İ. Özyadınlı</i>	Dışişleri Bakanı <i>Prof. G. Ökçün</i>	Maliye Bakanı <i>Z. Müezzinoğlu</i>
Milli Eğitim Bakanı <i>N. Uğur</i>	Bayındırlık Bakanı <i>Ş. Elçi</i>	Ticaret Bakanı <i>T. Köprülüler</i>	Sağ. ve Sos. Yar. Bakanı <i>Dr. M. Tan</i>
Gümrük ve Tekel Bakanı <i>T. Mataracı</i>	Ulaştırma Bakanı <i>G. Öngüt</i>	Gıda - Ta. ve Hay. Bakanı <i>M. Yüceler</i>	Çalışma Bakanı <i>A. B. Ersoy</i>
Sanayi ve Eeknoloji Bakanı <i>O. Alp</i>	İşletmeler Bakanı <i>Prof. Dr. K. Bulutoğlu</i>	En. ve Tabii Kay. Bakanı <i>Doç. Dr. D. Baykal</i>	Turizm ve Tan. Bakanı <i>A. Coşkun</i>
İmar ve İskân Bakanı <i>A. Karaaslan</i>	Köy İş. ve Koop. Bakanı <i>A. Topuz</i>	Orman Bakanı <i>V. İlhan</i>	Gençlik ve Spor Bakanı <i>Y. Çakmur</i>
Sosyal Güvenlik Bakanı <i>H. İşgüzar</i>	Kültür Bakanı <i>Doç. Dr. A. T. Kışlalı</i>	Yerel Yönetim Bakanı <i>M. Özdemir</i>	

D İ B A C E

İZMİR ANDLAŞMASI

«Majeste İran Şehinşahi, Ekselans Pakistan İslam Cumhuriyeti Başkanı, Ekselans Türkiye Cumhurbaşkanı» Bölgesel esas üzerine, faal ve sürekli işbirliği ile kalkınma çabalarını güçlendirmek amacıyla Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliğinin tesis edildiği 20 - 21 Temmuz 1964 tarihli İstanbul Zirve Konferansı kararlarını hatırladık;

Güçlü kültür ve tarih bağlarının hazırladığı işbirliği için sağlam esasların, Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliğinin meydana gelmesi ile kuvvet kazandığını kaydederek;

Her alanda işbirliklerini geliştirmeye kararlı olarak;

KİBİ'nin kuruluşundan bu yana dünyada ve özellikle bölgede önemli değişikliklerin vukubulduğunu, Teşkilatın bu yeni çerçeve içinde yeniden ele alınarak uygun bir hukuki zemine oturtulması gerektiğini nazarı itibara alarak;

Geçmiş tecrübelerin ve değişen dünya ekonomik düzeninin ışığında işbirliğini daha da yoğunlaştırmak ve genişletmek ihtiyacını kabul ederek;

Milletlerinin, barış içinde çabalarını daha ileri bir ekonomik seviyeye ve sosyal gelişmeye erişme gayretleri üzerinde teksif edebilmeleri için bölgelerinde siyasi istikrar ve güvenliği güçlendirmek hususundaki kararlılıklarını teyit ederek;

21 - 22 Nisan 1976 tarihlerinde yapılan İzmir Zirve Konferansı ortak beyanının, aralarında daha büyük ekonomik bağlılığa götüreceği üye devletler arasındaki daha sıkı ekonomik ilişkileri vurguladığını düşünerek;

İşbirliklerinin kapsamını genişletmeye arzulu olarak;

Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliğinin gaye, hedef ve kuruluş düzenini bu Andlaşmanın hükümleri çerçevesinde nitelikle ve tanımlamaya ve bu maksatla tam yetkili temsilcilerini tayin etmeye karar vermişlerdir:

Majeste İran Şehinşahi

Bay Abbas Ali Khalatbary

Dışişleri Bakanı

Ekselans Pakistan İslam Cumhuriyeti Başkanı

Bay Aziz Ahmed

Savunma ve Dışişleri ile görevli Devlet Bakanı

Ekselans Türkiye Cumhurbaşkanı

Bay İhsan Sabri Çağlayangil

Dışişleri Bakanı

Usulüne uygun olarak düzenlendiği tespit edilen yetki belgelerini teati edip aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır:

TARİFLER

Madde : I

Bu Andlaşmada, muhtevası başka türlü gerektirmedikçe :

- i) «Üye Devletler», İran, Pakistan ve Türkiye devletlerini ifade eder.
- ii) «Üye Hükümetler», İran İmparatorluk Hükümetini, Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümetini ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ifade eder.
- iii) «Bölge», İran, Pakistan ve Türkiye topraklarını ifade eder.
- iv) «Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği» (KİBİ) işbu Andlaşmada tarif edilen örgütü ifade eder.

- v) «Bakanlar Konseyi», İran, Pakistan ve Türkiye Dışişleri Bakanları Konseyini ifade eder.
- vi) «Bölgesel Planlama Konseyi», üye devletlerin planlama teşkilatlarının veya muadili makamın Başkanlarından oluşan Konseyi ifade eder.
- vii) «Genel Sekreter», Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliğinin Genel Sekreterini ifade eder.
- viii) «Sekreteryaya», Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği Sekreteryasını ifade eder.
- ix) «Andlaşma», İran İmparatorluk Hükümeti, Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından aktedilen işbu Andlaşmayı ifade eder.

İŞBİRLİĞİNİN İLKELERİ VE ESASLARI

Madde : II

İşbu Andlaşma ile üye devletler Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliğini (KİBİ) aralarında ekonomik, teknik ve kültürel işbirliğini sağlamaya yönelik bir örgüt olarak kurmuşlardır. Bu amaçla aşağıdaki ilkeler üzerinde anlaşmaya varmışlardır :

- a) Yekdiğerinin pazarlarına daha serbestçe girmeyi sağlayarak üye devletler arasında ticareti genişletmek;
- b) Halkın hayat standardında devamlı inkişafı sağlamak için sürekli ekonomik büyümenin koşullarını her üye devlette geliştirmek;
- c) Sosyal ve kültürel düşünce ve eylem yolları ile üye devletlerin halklarını birbirine bağlayan kültürel yakınlıkları ve manevi ve kardeşlik bağlarını takviye etmek; ve
- d) Dünya ticaretinin büyümesine katkıda bulunmak ve milletlerarası forumlarda bir müşterek yaklaşımı oluşturmak suretiyle gelişme halindeki ülkelerin ticaret hadlerini olumsuz yönde etkileyen adaletsiz ticaret politikalarını bertaraf etmeye gayret göstermek.

Madde : III

Normal ve makul koruma tedbirlerinden yararlanmak suretiyle bölge içinde tedrici biçimde tarife içi ve tarife dışı engelleri azaltıp bunların on yıllık bir devre içinde ortadan kaldırılması amacıyla üye devletler bir KİBİ Serbest Mübadele Bölgesi kurulması için uygun tedbirleri alacaklardır. İşbu Andlaşma ile birlikte, üye devletler bir RCD Serbest Mübadele Bölgesinin ayrıntıları üzerindeki mutabakatı yansıtacak bir protokol akteceklerdir.

Madde : IV

Üye devletler arasındaki sanayi işbirliği, bölgesel pazara dayalı ortak teşebbüslerin kurulması ve sanayiler arasında işbirliği ile parça üretiminde ihtisaslaşma yolu ile gerçekleştirilecektir.

Üye Hükümetler, ortak teşebbüslerin ürünlerinin bölge içinde daha geniş bir şekilde mübadelesini sağlamak için etkin tedbirler alacaklardır.

Gelecekte kurulacak olan ortak teşebbüsler, üye devletlerce saptanacaklar meyanında, aşağıdaki genel ilkelere dayalı olacaktır :

- a) Ortak sanayi teşebbüslerinin kuruluşu, bölgesel düzeyde ekonomik olabilecek sanayi dallarında özellikle teşvik edilecektir.
- b) KİBİ ortak teşebbüslerinin yararlanacağı mali teşvik tedbirleri, aynı nitelikteki ulusal sanayinin yararlandığı tedbirlere benzer olacaktır.

Sanayi maddelerinin üretim ve mübadelesinde birbirini tamamlamanın gerçekleştirilebilmesi için ticaret ve sanayie entegre bir yaklaşım geliştirilecektir.

Madde : V

Üye devletlerin mevzuatlarının imkân verdiği ölçüde özel sektörün katılması ile, işbu Andlaşmanın amaçlarına hizmet edecek projelerin başlatılması, geliştirilmesi ve finansmanı için bir KİBİ Yatırım ve Kalkınma Bankası kurulacaktır.

Madde : VI

Bütünleşmiş KİBİ Reasürans Birliği mümkün olan en kısa zamanda bir KİBİ Reasürans Şirketine dönüştürülecektir.

Madde : VII

Üye devletler bölge içi turizmi geliştirmek için uygun tedbirleri alacak ve bölgede milletlerarası turizmi teşvik etmek için mümkün olduğu nispette, ortak faaliyetlerde bulunacaklardır. Bölgede her türlü turizmi ve özellikle grup turizmini teşvik etmek için üye devletler, mali mevzuata ve seyahat formalitelerine kolaylıklar getireceklerdir.

Madde : VIII

Üye devletler, bölgede güvenilir posta, telefon, telgraf ve teleks hizmetlerini sağlamak amacıyla gerekli bütün tedbirleri alacaklardır.

Madde : IX

Üye devletler, bölgede güvenilir bir ulaştırma, şebekesinin tesisini öngöreceklek ve üye devletleri bağlayan kara ve demiryollarının inşasına, tamamlanmasına ve geliştirilmesine öncelik vereceklerdir.

Madde : X

Üye devletler aralarında yeterli denizcilik hizmetlerini temin etmek amacıyla gerekli bütün tedbirleri alacaklardır. Bu maksatla üye devletler, mümkün olan en kısa zamanda bir KİBİ Denizcilik Şirketi kuracaklardır.

Madde : XI

Üye devletler, bölgede hava yolculuklarını ve havayolu ile yük taşımacılığını kolaylaştırmak ve yaygınlaştırmak gayesiyle milli havayolları arasında daha sıkı bir işbirliği tesis edeceklerdir.

Madde : XII

Üye devletler birbirlerine çeşitli alanlarda teknik yardım ve uzmanlık hizmetleri temin edeceklerdir. Bu amaçla, üye devletlerin gereksinmelerini karşılayabilecek ölçüde bir KİBİ Teknik İşbirliği Programı uygulanacaktır.

Madde : XIII

Bölgede artan teknik personel ihtiyacını karşılamak maksadıyla, üye devletler zaman zaman bölge çerçevesinde eğitim ve staj sağlayacak kurumlar tesis edeceklerdir.

Madde : XIV

Üye devletlerde yüksek vasıflı bilimsel ve teknik eleman mevcudunu geliştirmek ve bilim ve araştırma kurumlarını güçlendirmek üzere, merkezi İslâmabad'da olan bir KİBİ Bilim Vakfı kurulacaktır.

Madde : XV

Üye devletler gençliği arasında kültür mübadelesini, dostluk ve daha sıkı teması geliştirmek için bir KİBİ Gençlik Vakfı kurulacaktır.

Madde : XVI

Üye devletler kültürel işbirliğini geliştirmek için bütün gerekli önlemleri alacaklardır. Bu işbirliği, evvel-emirde, bölge halkları arasında müşterek kültür mirasının toplumsal bilincini yaratan iyi - niyet ve uyumu geliştirmeye yönelik olacaktır.

Madde : XVII

Üye devlet halkları arasında haberleri yaymak ve daha geniş temas ve anlaşmayı tesis etmek amacı ile haber yayım ajansları arasında sıkı işbirliği kuracaklardır.

Madde : XVIII

İşbu Andlaşmanın kapsamı üye devletlerce karşılıklı olarak mutabık kalınacak her hangi bir diğer işbirliği alanını da içerecektir.

POLİTİKA

Madde : XIX

Üye devletler, işbu Andlaşmanın gaye ve hedeflerini gerçekleştirmek için gerekli tedbirleri ve politikayı uygulayacaklardır.

Madde : XX

Üye devletler, işbirliği alanlarını tayin ve RCD işbirliğine uzun vadeli bir perspektif vermek amacıyla, kalkınma planlarının düzenlenmesinde bölgesel işbirliğini gözönünde bulunduracaklardır.

Madde : XXI

KİBİ'nin gaye ve hedeflerine erişmeyi kolaylaştırmak amacı ile, üç üye devletin planlama, maliye ve gerektiğinde diğer yetkili makamları aralarında yakın temas kuracaklardır.

Madde : XXII

Üye devletler, milletlerarası forumlarda ortak bir tutum izleyerek, daha adil bir dünya ekonomik düzenine varabilmek için ticari ve diğer engellerin kaldırılmasına etkin katkıda bulunmaya çalışacaklardır.

KİBİ'nin Organları

Madde : XXIII

Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliğine verilen görevler aşağıdaki organlar tarafından yerine getirilecektir :

1. Konsey :

a) Bakanlar Konseyi;

b) Temsilciler Konseyi;

2. Bölgesel Planlama Konseyi;

3. Teknik Komiteler;

4. Sekreteryaya; ve

5. İhtisas Kuruluşları.

Bu organlardan her biri işbu Andlaşma ile verilen yetki çerçevesinde faaliyet gösterecektir.

Madde : XXIV

Bakanlar Konseyi, KİBİ'nin politikasını saptayan ve kararlarını alan başlıca organdır. Konsey, üye devletlerin Dışişleri Bakanlarından veya hükümetler tarafından atanacak Bakan seviyesindeki diğer temsilcilerden oluşacak ve yılda en az bir kere, sırası ile, üye devletlerin topraklarında toplanacaktır.

Madde : XXV

Temsilciler Konseyi, İran Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı ile İran'daki Pakistan ve Türkiye Büyükelçiliklerinden oluşur.

Bakanlar Konseyinin toplantı halinde bulunması dışında, onun yerine ve adına politikasını uygulamaktan ve üye devletlerce bir karar alınması istenilen konuların formüle edilmesinden ve Bakanlar Konseyinin kararlarının tatbiki ile ilgili konularda uygun tedbirleri almaktan sorumlu daimi bir organ olacaktır. Temsilciler Konseyi Tahran'da muntazam fasıllarla ve gerektiğe toplanacaktır. Temsilciler Konseyinin başkanlığı, Bakanlar Konseyince onaylanacak içtüzük kaideleri uyarınca, birer yıl müddetle üye devletler arasında alfabe sırasıyla üstlenilecektir.

Madde : XXVI

Bölgesel Planlama Konseyi üye devletlerin planlama kuruluşlarının başkanlarından ve/veya tayin edilecek benzeri makamların temsilcilerinden oluşacak ve örgütün merkezinde en az yılda bir kere toplanacaktır. Bölgesel Planlama Konseyi, örgütün hedeflerini gerçekleştirmek için faaliyet programları geliştirecek ve geçmiş programların ve erişilen sonuçların değerlendirmesi ile birlikte Bakanlar Konseyinin onayına sunacaktır.

Bölgesel Planlama Konseyi her yıl bir Ekonomik Rapor hazırlar ve bunda bölgedeki ekonomik eğitimleri değerlendirir.

Madde : XXVII

Belirli konularla iştigal etmek üzere çeşitli teknik komiteler bulunacaktır. Komitelerin raporları Temsilciler Konseyine sunulacaktır. Temsilciler Konseyi bu raporları incelemek üzere Bölgesel Planlama Konseyine gönderecektir.

Bugün için aşağıdaki alanlarla uğraşacak komiteler kurulacaktır.

- I - Sanayi Komitesi,
- II - Petrol ve Petrokimya Komitesi,
- III - Ticaret Komitesi,
- IV - Ulaştırma ve Haberleşme Komitesi,
- V - Teknik İşbirliği ve Kamu Yönetimi Komitesi,
- VI - Kültür İşleri Komitesi,
- VII - Turizm ve Enformasyon Komitesi.

Komitelerin sayıları ve konuları gerektiğe Bakanlar Konseyince değiştirilebilir.

Madde : XXVIII

Genel Sekreter Sekreteryanın başı olacak ve Bakanlar Konseyi tarafından atanacaktır. Genel Sekreterlik makamı üye devletler arasında alfabetik sıra ile paylaşılacak ve Genel Sekreterin görev süresi dört yıl olacaktır.

Bütün KİBİ ihtisas kuruluş ve daireleri ile KİBİ Kültür Enstitüsününün program, faaliyet ve idaresi doğrudan doğruya Genel Sekreterin sorumluluğunda bulunacaktır.

Madde : XXIX

KİBİ Sekreteryası, Merkezi Tahran'da olmak üzere görevini ifa edecektir. Sekreteryanın giderlerini ve ifa ettiği hizmetlerini karşılamak üzere bir merkezi bütçesi olacaktır. Üç üye devlet bütçeye eşit katkıda bulunacaktır.

Sekreteryanın bütün personeli, maaş ve ödeneklerini Sekreteryanın merkezi bütçesinden alan ve tam gün çalışan milletlerarası memur sayılacaktır. Personelin atanmasında ülkeler arasında eşitlik esası gözetilecektir. Üye devletler, işbu Andlaşmaya ek olacak Sekreterya ile ilgili bir statü anlaşması imzalayacaklardır.

Sekreteryanın görevleri aşağıdadır :

- i) Üye devletlere sunulmak üzere planlar ele almak ve faaliyet programları hazırlamak,
- ii) Bakanlar Konseyi kararlarının uygulanmasının izlenmesi ve teşkilatla ilgili diğer konular için, yetkili merciler aracılığı ile üye hükümetlerle teması sürdürmek,
- iii) KİBİ ile ilgili bütün konularda aracılık yapmak,
- iv) KİBİ faaliyetleri için bir enformasyon büroluğu yapmak,
- v) Bakanlar Konseyine sunulmak üzere, muhtasar bir KİBİ yıllık faaliyet raporunu hazırlamak,
- vi) KİBİ'nin bütün kurum ve ihtisas kuruluşları ile yakın teması muhafaza etmek,
- vii) KİBİ'ninkine benzer gaye ve hedefleri olan milletlerarası ve diğer bölgesel kuruluşlarla ilişki tesis etmek,
- viii) Sekreterya ve dokümantasyon hizmetleri sağlamak ve KİBİ Konseylerinin, Komitelerinin ve diğer organlarının taslak, rapor ve tebliğlerini hazırlamak,
- ix) KİBİ belge, inceleme ve raporlarını muhafaza etmek,
- x) Bakanlar Konseyi tarafından kendisine verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

Madde : XXX

Belirli bazı işbirliği alanlarında ihtisas kuruluşları ve kurumları olacaktır. Şimdilik aşağıdaki alanlarda ihtisas kuruluşları ve kurumları olacaktır :

- Merkezi Tahran'da ve şubeleri üye devletlerde bulunan KİBİ Kültür Enstitüsü,
- İstanbul'da KİBİ Denizcilik Hizmetleri,
- KİBİ Ticaret ve Sanayi Odası,
- Karacî'de KİBİ Sigorta Merkezi,
- İstanbul'da KİBİ Bütünleşmiş Reasürans Birliği.

Bu kuruluşların sayısı, niteliği ve konuları gerektiğinde Bakanlar Konseyi tarafından değiştirilebilir. Bütün ihtisas kuruluşları,

- i) Genel Sekretere yıllık faaliyet raporlarını sunacaklardır;
- ii) Politikaya ilişkin bir karar alınmasında Genel Sekreterlerin önmüsaadesini alacaklardır.
- iii) Üye hükümetlerle Sekreterya aracılığı ile yazışmada bulunacaklardır.

MALİ HÜKÜMLER

Madde : XXXI

Sekreteryanın, üye hükümetlerin eşit katkılarından oluşan, Bakanlar Konseyince onaylanan ve bu organca kabul edilen mali usuller çerçevesinde uygulanan bir merkezi bütçesi olacaktır. Genel Sekreter merkezi bütçenin gelir ve gideri konusunda her yıl Bakanlar Konseyine bir rapor sunacaktır.

GENEL HÜKÜMLER

Madde : XXXII

Bütün kararlar oybirliği ile alınır.

Madde : XXXIII

Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği Örgütünün tüzelkişiliği olacaktır.

Madde : XXXIV

Örgütün resmi dili İngilizce olacaktır.

Madde : XXXV

Örgüt Milletlerarası Örgütler ve diğer bölgesel topluluklarla yakın işbirliği tesis edebilir. Bu tür işbirliğinin nitelik ve kapsamı Bakanlar Konseyi tarafından tespit edilecektir.

Madde : XXXVI

Bölgedeki herhangi bir devlet Teşkilâtın üyesi olmak için başvurabilir. Böyle bir devlet, başvurusunu, Genel Sekreter aracılığı ile, yeni bir üyenin kabulüne oybirliği ile karar verecek olan Bakanlar Konseyine gönderebilir.

Kabul şartları ve bu kabul nedeniyle işbu Andlaşmada yapılması gerekenke tâdiller Üye Devletlerle müracaatçı devlet arasındaki anlaşmaya bağlıdır. Böyle bir anlaşma, herbirinin anayasal kaide ve uygulamaları uyarınca onaylama işlemi için bütün Üye Devletlere sunulacaktır.

Madde : XXXVII

Her Üye Devlet hükümeti, işbu Andlaşmanın gözden geçirilmesi veya tadiline ilişkin önerilerini Bakanlar Konseyine sunabilir.

Bakanlar Konseyinin tasvibi ile yapılacak değişiklikler üye devletler tarafından anayasal kural ve uygulamalar uyarınca onaylandıktan sonra yürürlüğe girecektir.

NIHAİ HÜKÜMLER

Madde : XXXVIII

İşbu Andlaşma, Üye Devletler tarafından kendi anayasal kural ve uygulamaları uyarınca onaylandıktan sonra onay belgeleri, tasdikli suretleri diğer üye Devletlere ve Sekretaryaya intikal ettirecek olan İran İmparatorluk Hükümetine sunulduğu tarihten itibaren yürürlüğe girecektir.

İşbu Andlaşma, İngilizce dilinde dört asıl nüsha olarak düzenlenmiş olup, dört nüsha da aynı ölçüde geçerlidir.

Buna dayanarak aşağıda imzası bulunan tam yetkili temsilciler işbu Andlaşmanın sonuna imzalarını atmışlardır.

1977 Martının onikinci günü Tahran'da düzenlenmiştir.

Abbas Ali Khalatbary
İran Dışişleri Bakanı

Aziz Ahmed
Pakistan Savunma ve
Dışişleri ile görevli
Devlet Bakanı

İhsan Sabri Çağlayangil
Türkiye Dışişleri Bakanı

KALKINMA İÇİN BÖLGESEL İŞBİRLİĞİ TEŞKİLÂTİNİN STATÜSÜ, MİLLİ TEMSİLCİLER VE MİLLETLERARASI GÖREVLİLER HAKKINDA ANLAŞMA

İşbu Anlaşmaya imza koyan devletler, Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği Teşkilâtına tevdi edilen görevlerin daha iyi bir şekilde yerine getirilebilmesi için Teşkilâtın, milletlerarası görevlilerinin, Teşkilâtın toplantılarına katılan müzmi devletlerin temsilcilerinin ve Teşkilât adına istihdam edilen eksperlerin aşağıda kayıtlı statüleri haiz olmaları gerektiğini gözönünde tutarak,

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır:

KISIM I -- GENEL

Madde : I

İşbu Anlaşmada,

- (a) «Sekretarya» Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği Teşkilâtının Sekretaryasını ifade eder,
- (b) «Teşkilât» İzmir Andlaşmasında tarif edildiği gibi, Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği Teşkilâtını ifade eder,
- (c) «Bakanlar Konseyi» İran, Pakistan ve Türkiye Dışişleri Bakanları Konseyini ifade eder,
- (d) «Tali derecedeki teşekküller», Bakanlar Konseyi tarafından veya onun izni ile kurulan, Konseyin bu Anlaşmanın kendilerine uygulanmamasına karar verebileceği teşekküller dışındaki, herhangi bir organı, komite veya servisi ifade eder.
- (e) «Genel Sekreter» Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği Teşkilâtı Genel Sekreterini ifade eder.
- (f) «Temsilciler Konseyi» İran Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı, İran'daki Pakistan ve Türkiye Büyükelçilerinden oluşan Konseyi ifade eder.

Madde : 2

Teşkilât ve akid devletler adaletin tam tecellisini kolaylaştırmak, polis nizamlarına riayeti sağlamak ve işbu Anlaşmada tespit olunan muafiyet ve imtiyazlarla ilgili kötüye kullanmanın zuhurunu bertaraf etmek için her zaman işbirliği yapacaklardır. Şayet bir akid devlet, bu Anlaşma ile bahsedilen herhangi bir muafiyet veya imtiyazın kötüye kullanıldığı kanaatinde olursa, böyle bir kötüye kullanımın olup olmadığını tespit, mevcut olması halinde, tekrarını önlemek maksadıyla böyle bir kötüye kullanımın mevcudiyetini tayin etmek için o devletle Sekretarya arasında veya ilgili devletler arasında görüşmeler yapılacaktır.

Mamafih, Anlaşmanın bu ve diğer herhangi bir hükmüne göre bir akid devlet, herhangi bir kişinin bu Anlaşma gereğince kendisine bahsedilen ikamet imtiyazını veya herhangi bir imtiyaz veya muafiyetini kötüye kullandığına inanırsa, ondan ülkesini terketmesini isteyebilir.

KISIM II — SEKRETARYA

Madde : 3

Sekretaryanın hükmi şahsiyeti olacaktır; mukavele akdetmek, menkul ve gayrimenkul malları ıktisap etmek ve kullanmak ve Temsilciler Konseyinin tasvibi ile hukuki dava ikame etmek salahiyetine haiz olacaktır.

Madde : 4

Sekretaryanın, nerede bulunursa bulunsun ve zilyetliği kimde olursa olsun malları ve varlığı, her türlü hukuki takibattan muaf olacaktır. Sekretarya adına hareket eden Genel Sekreterin belirli hallerde bu muafiyetin kaldırılmasına müsaade etmesi hali müstesnadır.

Ancak, bu muafiyetin kaldırılmasından, Sekretaryanın mallarının icarına veya haczine imkân verecek bir mana anlaşılmamalıdır.

Madde : 5

Sekretarya binalarının dokunulmazlığı olacaktır. Onun mal ve varlığı, nerede ve kimde olursa olsun, araştırma, müsadere, haciz, istimlak veya bir diğer müdahale şeklinden muaf olacaktır.

Madde : 6

Sekretarya arşivlerinin ve ona ait veya onun tarafından muhafaza edilen bütün dokümanların nerede olursa olsunlar dokunulmazlığı olacaktır.

Madde : 7

1. Mali kontrol, nizam veya herhangi bir çeşit moratorya ile tahdit edilmeksizin,
  - (a) Sekretarya herhangi bir dövize sahip olabilir ve herhangi bir dövizle hesap açabilir.
  - (b) Sekretarya, fonlarını bir dövizden diğerine serbestçe aktarabilir veya herhangi bir memlekette duruma göre en müsait resmi alış ve satış kambiyo kurları üzerinden sahip olduğu bir dövizi bir diğer dövize çevirebilir.
- II - Yukarıdaki 1 nci paragraf gereğince hakkını kullanırken herhangi bir âkit devletin girişimine gereken saygıyı gösterecek ve yerine getirilmesi mümkün olduğu nispette bu girişime göre hareket edecektir.

Madde : 8

- Sekretarya, onun varlığı, gelir ve diğer mülkleri şunlardan muaf olacaktır :
- a) Bütün vasıtasız vergilerden; bununla beraber Sekretarya amme hizmetleri karşılığında başka bir şey olmayan kamu hizmetleri ile ilgili tarife, vergi veya resimlerden muafiyet talep etmeyecektir.
  - b) Kendi resmi ihtiyacı için Sekretarya tarafından ithal veya ihraç edilen maddelerle ilgili olarak bütün gümrük vergi ve resimlerden ve ithal - ihraç miktar kısıtlamalarından; bu muafiyete istinaden ithal edilen mallar, ne satış ne hibe yolu ile, ithal edilen memlekette, o memleket hükümetince tasvip edilen şartlar dışında, elden çıkarılamaz.
  - c) Yayınları ile ilgili olarak bütün gümrük vergi ve resimlerinden ve ithal - ihraç miktar kısıtlamalarından.

Madde : 9

Sekretarya, genel kaide olarak, fiyatın bir kısmından ödenecek olan, menkul ve gayri menkul mülkün satışı ile ilgili muamele resmi ve vergilerinden muafiyet talep etmeyecektir. Mamafih, resmi kullanım için Sekretarya üzerinde bu şekilde vergi ve resim bulunan veya bulunacak olan büyük mal mübayaasında bulunursa, âkit devlet vergi ve resim tutarının affı veya iadesi için gerekli idari tedbirleri mümkün olduğu nispette olacaktır.

Madde : 10

1. Sekretaryanın resmi haberleşmesine sansür uygulanmayacaktır.
2. Sekretarya şifre kullanma ve muhaberatını Diplomatik Kuriye mühürlü çantaları gibi, aynı muafiyet ve imtiyazları haiz olacak olan kuriye ile veya mühürlü çanta içinde gönderme ve alma hakkına haiz olacaktır.
3. Bu madde âkit devletle Sekretarya adına hareket eden Genel Sekreter arasında anlaşma ile tayin edilecek olan uygun emniyet tedbirlerinin kabulüne engel olacak şekilde tefsir edilemez.

KISIM III - ÂKİT DEVLETLERİN TEMSİLCİLERİ

Madde : 11

Bir diğ er âkit devletin ülkesindeki Sekreteryaya bir âkit devlet tarafından daimi baş temsilci olarak atanan kişi ve o ülkede mukim resmi görevlileri, onları tayin eden devletle Sekreterya arasında ve Sekreterya ile ikamet edilen devlet arasında anlaşmaya varılacağı üzere, diplomatik temsilcilere ve mümasil derecedeki resmi görevlilerine o devlet tarafından bahş edilen muafiyet ve imtiyazlardan istifade edeceklerdir.

Madde : 12

1. Konsey veya 11 nci maddenin kapsamına girmeyen talli derecedeki organlardan herhangi biri, nezdindeki âkit devletlerin herhangi bir temsilcisi, görevinin ifası maksadıyla bir diğ er âkit devletin ülkesinde bulunurken, aşağıdaki imtiyaz ve muafiyetlerden yararlanacaklardır :

a) Benzeri derecedeki diplomatik personele tanındığı gibi şahsın gözaltına alınmaktan veya tutuklanmaktan muafiyeti;

b) Görevinin ifası sırasında, yaptıkları yazılı veya sözlü ifadeleri ile fiillerden dolayı hukuki takibattan muafiyet;

c) Bütün şahsi belge ve dosyalarının dokunulmazlığı;

d) Şifre kullanma ve kuriye ile veya mühürlü çanta içinde belge ve muhaberatı göndermek ve almak hakkı;

e) Benzeri derecedeki diplomatik personele tanınan şekilde, kendisi ve eşi ve kendisi ile beraber ikamet eden ve ona bağı bulunan yakın aile üyesi ile ilgili olarak ülkeye kabuldeki tahditlerden ve yabancıların tabi oldukları ikamet kayıtlarından muafiyet;

f) Döviz veya kambiyo tahditleri ile ilgili olarak benzeri seviyedeki diplomatik personele tanınan aynı kolaylıkları;

g) Şahsi bagajı ile ilgili olarak benzeri seviyedeki diplomatik personele tanınan aynı muafiyet ve kolaylıklar;

h) Bahse konu ülkede görevine başlamak üzere ilk geldiği zaman mobilya ve eşyalarını vergi ve resimlerden muaf ithal ve o ülkede görevinin son bulması üzerine bu möble ve eşyalarını vergi ve resimlerden muaf ihraç hakkı; her iki halin de hakkın kullanıldığı ülke hükümetince gerekli mütalaa edilmesi şartına bağıdır.

i) Şahsi ihtiyacı için özel otomobilini vergi ve resimlerden muaf geçici olarak ithal ve neticede arabayı satmak veya vergi ve resimlerden muaf ihraç etmek hakkı; her iki halin de ilgili memleket Hükümetince benzeri seviyedeki diplomatik personel için gerekli sayılması şartına bağıdır.

2. İkamete bağı herhangi bir vergilendirme şekli ile ilgili hukuki durumlarda, bu maddenin kendisine uygulanacağı bir temsilci, görevini ifa için bir diğ er âkit devletin memleketinde bulunduğu süre ikamet süresi olarak telakki edilmeyecektir. Özellikle, görev süresi boyunca resmi ücret ve maaşları vergilendirmeden muaf olacaktır.

3. Bu maddedeki «Temsilci» sözcüğü, delegasyonların bütün temsilci, müşavir ve teknik eksperlerini ihtiva eder, sayılacaktır. Talep edilmesi halinde, her âkit devlet, diğ er ilgili âkit devletlere bu maddenin kendisine uygulanacağı temsilcilerinin adlarını ve bu âkit devlet ülkelerindeki muhtemel ikamet sürelerini bildirecektir.

Madde : 13

11 veya 12 nci madde şumülüne girmeyen âkit bir devlet temsilcisine refakat eden resmi kâtiplere, görevlerini ifa maksadıyla bir diğ er âkit devletin ülkesinde buldukları zaman 1 (b), (c), (e), (f), (h) ve (i) ve 12 nci maddenin 2 nci paragrafında kayıtlı imtiyaz ve muafiyetler tanınacaktır.

Madde : 14

Âkit devletlerin temsilcilerine ve görevlilerine tanınan imtiyaz ve muafiyetler, fertlerin bizzat şahsi menfaatleri için değil, fakat Kalkınma için Bölgesel İşbirliği Teşkilatı ile ilgili olarak görevlerinin serbestçe icrasını güvence altına almak içindir.

Binnetice, bir âkit devlet, görüşüne göre muafiyetin adaletin cereyanına engel olması ve muafiyetin bahsediliş maksadına zarar vermeden kaldırılabilmesi halinde temsilcisinin veya görevli personele dahil olanların muafiyetlerinden vazgeçmesi sadece hak değil aynı zamanda bir görevdir.

Madde : 15

Yukarıdaki 11 ilâ 13 ncü maddelerin hükümleri hiçbir devletin, burada temas edilen imtiyaz veya muafiyetlerden hiçbirini, temsilcisi veya bu temsilciliğe bağlı görevli grubunun bir üyesi sıfatı ile vatandaşı olan veya devamlı ikamet eden bir kimseye veya herhangi bir kimseye vermesini gerektirmez.

KISIM IV — MİLLETLERARASI GÖREVLİLER VE SEKRETARYA İÇİN GÖREVLİ EKSPERLER

Madde : 16

Genel Sekreter, personeli 17 ilâ 19 ncü maddelerin uygulanabileceği diplomatik ve genel hizmet kategorilerini ayıran bir sınıflandırma planı hazırlayacak ve bu kategorilerde bulunan resmi görevlilerin adlarını âkit taraflara bildirecektir.

Madde : 17

16 ncü madde çerçevesinde kabul edilen Sekretarya görevlileri:

a) Salahiyetleri çerçevesinde onlar tarafından resmi görevleri icabı yapılan yazılı veya sözlü ifade ve fiilleri ile ilgili olarak adli takipten muaf olacaklardır,

b) Benzeri derecedeki diplomatik personele tanınan şekilde, kendisi ve eşi ve kendisi ile beraber ikamet eden ve ona bağlı bulunan yakın aile üyesi ile ilgili olarak ülkeye kabulde yabancıların tabu oldukları ikamet kaydından ve milli hizmet mükellefiyetlerinden muaf olacaklardır,

c) Döviz veya kambiyo tahditleri ile ilgili olarak benzeri seviyedeki diplomatik personele tanınan aynı kolaylıklar tanınacaktır;

d) Eşleri ve kendileri ile ve onlara bağlı oturan yakın aile üyeleri ile birlikte, milletlerarası kriz zamanlarında benzeri mevkiideki diplomatik personele tanınan şekilde yurtlarına dönme kolaylıkları gösterilecektir;

e) Bahse konu ülkede görevine başlamak üzere ilk geldiği zaman mobilya ve eşyalarını vergi ve resimlerden muaf ithal ve o ülkede görevlerinin son bulması üzerine bu möble ve eşyalarını vergi ve resimlerden muaf ihraç hakkına haiz olacaklardır. Her iki halin de hakkın kullanıldığı ülke Hükümetince gerekli mütalaa edilmesi şartına bağlıdır.

f) Şahsi ihtiyacı için özel otomobilini vergi ve resimlerden muaf geçici olarak ithal ve neticede o arabayı satmak veya vergi ve resimlerden muaf ihraç etmek hakkına sahip olacaklardır; her iki halin de ilgili memleket hükümetince benzeri seviyedeki diplomatik personel için gerekli sayılması şartına bağlıdır.

Madde : 18

16 ncü maddede kabul edilen Sekretarya görevlileri, böyle bir görevli olmak sıfatı ile Sekretarya tarafından kendilerine ödenen maaş ve ücretlerinin vergilendirilmesinden muaf olacaklardır. Bununla beraber, bir âkit devlet Sekretarya adına hareket eden Genel Sekreterle bir anlaşma yapabilir. Buna göre, bir âkit devlet Sekretaryadaki milletlerarası görevliler kadrosunda hizmet edecek vatandaşlarının hepsini veya bir kısmını Sekretaryaya tayin ve istihdam edebilir ve tarafından tespit edilen ölçüye göre kendi fonundan bu kimselerin maaş ve ücretlerini ödeyebilir. Bu şekilde ödenen ücret ve maaşlar o âkit devlet tarafından vergilendirilebilir fakat bir diğer âkit devlet tarafından vergilendirilmesinden muaf olacaktır.

Şayet böyle bir anlaşma bir diğer âkit devlet tarafından yürürlüğe konur ve neticede tadil edilir veya son bulursa, âkit devlet bu maddenin ilk cümlesi uyarınca bundan böyle vatandaşlarına ödenen maaş ve ücretlerin vergilendirilmesinden muafiyete mecbur olmayacaktır.

Madde : 19

17 ve 18 nci maddelerde tasrih edilen muafiyet ve imtiyazlara ilaveten, Genel Sekreter ile herbir âkit devlet hükümeti arasında anlaşmaya varılacağı gibi, Genel Sekreter ve diğer yüksek mevkideki Sekretarya görevlilerine, o devletin ülkesinde, normal olarak benzeri derecedeki diplomatik personele tanınan imtiyaz ve muafiyetler bahşedilecektir.

Madde : 20

1. (17 ila 19 ncu maddelerin şumûfüne giren resmi görevlilerin dışındaki) Sekretarya adına bir görevle istihdam edilen eksperlere, görevlerini yerine getirmek amacıyla bir âkit devletin ülkesinde bulunurlarken görevlerinin etkin bir biçimde icrası için gerekli olduğu nispette, müteakip imtiyaz ve muafiyetler tanınacaktır.

- a) Şahsın tevkif veya tutuklanmasından ve şahsi bagajına el konulmasından muafiyet;
  - b) Sekretarya için resmi salahiyeti çerçevesinde tarafından yapılan yazılı veya sözlü ifade ve fiilleri ile ilgili olarak kanuni takipten muafiyet;
  - c) Döviz veya Kambiyo tahditleri ve şahsi bagajları ile ilgili olarak geçici bir görevle bulunan yabancı hükümetlerin resmi memurlarına tanınan aynı kolaylıklar;
  - d) Sekretarya için giriştikleri çalışmalarla ilgili belge ve dokümanların dokunulmazlığı;
2. Genel Sekreter, bu maddenin kendisine uygulanacağı eksperlerin adlarını âkit devletlere bildirecektir.

Madde : 21

İmtiyaz ve muafiyetler memurlara ve eksperlere Sekretarya lehine olmak üzere tanınmıştır, bizzat kendi şahsi menfaatleri için değil. Memurun bağlı olduğu üye hükümetle istişare ederek, Genel Sekreter, muafiyetin, adaletin cereyanına mani olacağı görüşünde ve Sekretaryanın menfaatlerine zarar vermeden kaldırılabilceği her halde, bir memur veya eksperin muafiyetini kaldırmak hak ve görevine sahip olacaktır.

Madde : 22

Yukarıdaki 17, 19 ve 20 nci madde hükümleri bir devleti, bunlarla temas edilen imtiyaz veya muafiyetlerin hiçbirini bir vatandaşına tanımaya icbar etmeyecektir, şunlar hariç;

- a) Sekretarya için resmi görevinin icrasında şifahi veya yazılı ifadesinden veya icra ettiği fiillerle ilgili olarak hukuki takipten muafiyet;
- b) Sekretarya için giriştiği çalışmalarla ilgili belge ve dokümanların dokunulmazlığı;
- c) Görevinin etkin bir biçimde icrası için gerekli döviz veya kambiyo kısıtlamaları ile ilgili olarak kolaylıklar.

KISIM V — İHTİLAFLARIN HALLİ

Madde : 23

RCD Bakanlar Konseyi,

- a) Sekretaryanın taraf olduğu mukavelelerden veya özel mahiyetteki diğer anlaşmazlıklardan doğan ihtilafların
- b) Kendisine bu Anlaşmanın IV ncu kısmının uygulanacağı, resmi mevkii sebebiyle muafiyetten, şayet 21 nci madde hükmü uyarınca muafiyet kaldırılmamışsa, yararlanan Sekretaryaya bağlı bir memur veya eksperin dahil olduğu ihtilafların halline uygun usullerle ilgili hükümleri tespit edecektir.

KISIM VI - EK - ANLAŞMALAR

Madde : 24.

Sekretarya adına hareket eden Genel Sekreter, bu Anlaşmasının yerine getirilmesi amacı ile herhangi bir âkit devlet veya devletlerle anlaşmalar imzalayabilir.

KISIM VII - NİHAİ HÜKÜMLER

Madde : 25,

1. İşbu Anlaşma, Kalkınma İçin Bölgesel İşbirliği Teşkilatı üye devletlerinin ve üyeliğe kabul edilecek diğer devletlerin imzalarına açık olacak ve onaylama işlemine bağlı olacaktır. Onay belgesi, her tevdi mümzi devletlere bildirecek olan İran Hükümetine tevdi edecektir.

2. İki mümzi devlet onay belgelerini tevdi eder etmez, bu devletlerle ilgili olarak işbu Anlaşma yürürlüğe girmiş olacaktır. Diğer her mümzi devletle ilgili olarak, onay belgesinin tevdi tarihinde yürürlüğe girecektir.

Buna inanarak, aşağıdaki mezkûr delegeler bu Anlaşmayı imzalamışlardır.

Oniki Mart 1977 tarihinde, Tahran'da İngilizce ve tek nüsha olarak düzenlenmiştir. Tasdikli birer suretini mümzi devletlerin herbirine sunacak olan İran Hükümeti arşivlerine tevdi edilecektir,

İran İmparatorluk Hükümeti adına
Abbas Ali Khalatbary
Dışişleri Bakanı

Pakistan İslâm Cumhuriyeti Hükümeti adına
Aziz Ahmed
Savunma ve Dışişleri ile görevli
Devlet Bakanı

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına
İhsan Sabri Çağlayangil
Dışişleri Bakanı

KİBİ SERBEST MÜBADELE BÖLGESİNİN KURULMASI İLE İLGİLİ PROTOKOL

İran İmparatorluk Hükümeti, Pakistan İslâm Cumhuriyeti Hükümeti ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti; On yıllık bir süre içinde KİBİ Serbest Mübadele Bölgesinin kurulmasını öngören 21 - 22 Nisan 1976 tarihli İzmir Zirve Konferansı Beyanını hatırd tutarak;

Aşağıdaki KİBİ Serbest Mübadele Bölgesinin hedeflerini teyit ederek;

a) Bölge içi ticarete konmuş bulunan tarife ve tarife dışı engellerin tedricen azaltılmasıyla sonuçta bunların tamamen kaldırılması suretiyle yekdiğerinin pazarlarına serbestçe girmeyi teminle Üye Devletler arasındaki ticareti genişletmek;

b) Üye Devletler arasında halkın hayat standardında devamlı gelişmeyi başarabilmek maksadıyla sürekli ekonomik büyümenin şartlarını sağlamak; ve

c) Dünya ticaretinin büyümesine katkıda bulunmak ve ticaret engelleri ile daha adil bir dünya ekonomik düzenini engelleyen manileri ortadan kaldırmak için çaba sarfetmek;

KİBİ Ticaret Protokolünün yakında imzalanacağını, ve 12 Mart 1977 tarihinde imzalanan İzmir Antlaşmasının III. maddesini kaydederek;

Aşağıdaki kararları almışlardır :

1. Üye hükümetlerin yetkili temsilci ve uzmanlarından oluşan bir özel komite kurulacaktır,

2. Özel komite yılda en az bir kere toplanarak :

a) KİBİ Ticaret Protokolünün uygulanışı ile KİBİ Serbest Ticaret Bölgesi kurulmasına doğru kaydedilen ilerlemeleri gözden geçirecek;

b) KİBİ Ticaret Protokolü kapsamına giren maddelerin artırılması ve her yıl artan ölçüde uygulanacak tarife indirimleri konusunda tavsiyelerde bulunarak 21 - 22 Nisan 1976 tarihli İzmir Zirve Konferansı beyanında öngörüldüğü şekilde, KİBİ Serbest Ticaret Bölgesinin on yıllık bir dönemde kurulması hedefine erişilmesini sağlayacaktır.

3. Özel komitenin rapor ve tavsiyelerini incelemek ve işbu Protokol hükümlerinin gerçekleştirilmesini sağlayacak uygun tedbirler hakkında karar almak üzere üye devletlerin Ticaret Bakanları yılda en az bir kere toplanacaklardır.

4. Temsilciler Konseyi ve Genel Sekreter işbu Protokol hükümlerinin etkin biçimde ve zamanında uygulanması için gerekli bütün tedbirleri alacaklardır.

Buna inanarak, aşağıda zikredilen tam yetkili temsilciler bu Protokolü imzaladılar,

Oniki Mart 1977 günü Tahran'da düzenlenmiştir.

İran İmparatorluk Hükümeti adına

Abbas Ali Khalatbary

Dışişleri Bakanı

Pakistan İslâm Cumhuriyeti Hükümeti adına

Aziz Ahmed

Savunma ve Dışişleri ile görevli
Devlet Bakanı

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına

İhsan Sabri Çağlayangil

Dışişleri Bakanı

